

مرگ سینمای مستقل

سه فیلم و تنها یک میلیارد و سیصد فروش!

نویسنده و کارگردان علی زرنگار
 WRITER & DIRECTOR BY ALI ZARNEGAR
 تهیه کننده مجید بزرگر
 PRODUCED BY MAJID BARGEGAR
 بانیال شومون، علیرضا تالاسفر، فریدون جبهیلی، علیرضا محمدزاده، کیسه بهیجان، ریسما عموزاد، سیدیل بیاضوی، سعید رضایی، کیسا میلاد، مراد

حال در این اوضاع قمر در عقرب سینما، سه کارگردان تصمیم گرفته اند که فیلم خودشان را بسازند و دست به دامان شرکت‌های فیلمسازی نشوند. «علت مرگ نامعلوم» به کارگردانی علی زرنگار، «برف آخر» به کارگردانی امیرحسین عسگری و «عزیز» ساخته مجید توکلی سه فیلمی است که این روزها اکرانشان را در سینماهای اکثر شهرهای کشور شروع کرده است. با شروع اکران این فیلم‌ها برخی از سلبریتی‌ها و فعالین عرصه سینما که تعدادشان چندان زیاد هم نبود، با انتشار مطلبی در فضای مجازی خواستار حمایت از این فیلم‌ها و سینمای مستقل شدند و اعتقاد داشتند که مخاطبان همانگونه که برای فیلم‌های گم‌دبی به سالن‌های سینما می‌روند، باید برای ادامه حیات سینمای مستقل نیز نیم‌نگاهی به این آثار داشته باشند ولی تلاش‌ها و انتشار مطلب کار ساز نبود.

با نگاهی به سامانه سسفا اصلاً به نتایج خوبی درباره این فیلم‌ها دست پیدا نمی‌کنیم. فیلم برف آخر که اکران خود را از بیست و هشتم آذر ماه آغاز کرده است تا روز گذشته تنها ۵۲۷ میلیون تومان توانسته از گیشه به دست بیاورد که برای چنین فیلمی ورشکستگی محض محسوب می‌شود. فیلم «عزیز» نیز که هم‌زمان با فیلم «برف آخر» اکران خود را آغاز کرده بود تنها توانسته ۲۹۷ میلیون تومان از فروش به دست بیاورد. «علت مرگ نامعلوم» نیز که از پنجم ماه جاری اکران خود را آغاز کرده تنها ۲۸۵ میلیون تومان فروش داشته که برای یک فیلم آن هم با خرج تولید امروز و مشکلات اقتصادی مقابل روی تپیه کنندگان، شوخی تلخی محسوب می‌شود.

البته باید این موضوع را نظر داشته باشیم که سالن‌های سینما و شورای صنفی نمایش نیز در برخی اوقات نسبت به چنین فیلم‌هایی بی‌مهری می‌کنند. با مقایسه آمار تعداد سالن‌های اختصاص داده شده به این فیلم‌ها شاید دلیل فروش کم و ناچیز آنها را تا حدودی کشف کنیم. عزیز ۱۰۱ سالن، برف آخر ۱۰۲ سالن و علت مرگ نامعلوم تنها ۶۱ سالن را برای اکران در اختیار دارند این در حالی است که صحنه‌ها به رزاق‌ها ۶۸۰ سالن، زودبیز ۷۲۲ سالن و هفتاد سی ۶۸۲ سالن را در اختیار دارند. طبیعی است، هرچقدر سالن‌های بیشتری در اختیار داشته باشی و در شهرهای بیشتری فیلم را به اکران بگذاری، مخاطبان بیشتر و متعاقباً فروش بیشتری را تجربه خواهی کرد.

سه فیلم از سینمای مستقل و تنها حدود یک میلیارد و سیصد فروش را باید مرگ سینمای مستقل بدانیم و فعلاً به احیای آن نیز خوشبین نباشیم.

زمانی نه چندان دور سینمای مستقل در ایران آقای می‌کرد و مردم برای دیدن آثاری از این سینما صف می‌کشیدند ولی حالا ساخت چنین آثاری فقط ارضای روح کمال‌گرای کارگردان و نویسنده کار را در پی دارد نه چیز بیشتر...

علی کلاتری ■ سینمای مستقل ریشه‌هایی در اوایل تاریخ سینما دارد، اما به طور خاص در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ با جنبش‌هایی مانند «موج نوی فرانسه» و «سینمای مستقل آمریکا»، سینمای مستقل به شکل امروزی پدیدار شد. فیلم‌سازی مانند ژان لوک گدار، فرانسوا تروفو، جان کاساتوئیس و جیم جارموش از پیشگامان این جنبش‌ها بودند. کارگردان‌هایی که با تفکری نو و دستی خالی از بودجه و بدون کمک کمپانی‌های بزرگ فیلمسازی توانستند در صنعت سینما انقلابی نو به پا کنند و با استفاده از داشته‌های خود و با بودجه محدود، آثاری را به سینمای دنیا معرفی کنند که بعد از گذشت بیش از نیم قرن همچنان جزو آثار برتر سینمای دنیا محسوب می‌شوند. در دهه‌های اخیر، سینمای مستقل با ظهور فستیوال‌هایی مانند ساندنس و پلنترم‌های دیجیتال، رشد چشمگیری داشته است و در خارج از محدوده کشور ما این سینمای نوگستر با هدف قرار دادن علاقمندان به این سبک از فیلمسازی، فروخور نیز از آثارش داشته باشد.

در ایران، سینمای مستقل به وجود محدودیت‌های مالی، سیاسی و فرهنگی، نقش مهمی در بیان داستان‌هایی دارد که ممکن است در سینمای رسمی جایی نداشته باشند. فیلم‌سازان مستقل ایرانی اغلب با بودجه‌های بسیار کم و امکانات محدود کار می‌کنند، اما با خلاقیت و تمرکز بر موضوعات اجتماعی و انسانی، آثار تأثیرگذاری خلق کرده‌اند. فیلم‌سازانی مانند عباس کیارستمی و جعفر پناهی از چهره‌های شاخص سینمای مستقل ایران هستند که آثارشان در فستیوال‌های بین‌المللی بارها مورد تحسین قرار گرفته‌است و جوایز زیادی را از آن خود کرده‌اند. چند نسلی است که سینمای مستقل در ایران آن تب و تاب گذشته را ندارد. جدای از بحث بالا رفتن هزینه‌های تولید و همچنین بالا بودن دستمزد برخی از بازیگران در پروسه ساخت فیلم، اکثر کارگردان‌های امروزی دیگر رغبتی برای ساخت آثاری بونیک و منحصر به فرد ندارند و صرفاً سراغ ساخت آثاری می‌روند که بتواند علاوه بر عامه پسند بودن، فروش خوبی را در اکران عمومی تجربه کند.

کمتز کسبی در این دوره زمانه جرأت می‌کند که سراغ ساخت آثاری همچون «کلوزآپ» عباس کیارستمی یا «پرده» جعفر پناهی برود چون یقین دارد نه تنها فیلمش اکران خوبی ندارد بلکه تمامی هزینه‌های تولید هم به باد می‌رود و با کوهی از بدهی باید با دنیای فیلمسازی خداحافظی کند. به همین دلیل اکثر کارگردان‌های امروزی به سمت ساخت فیلم و اثر آن هم با کمک کمپانی‌های فیلمسازی می‌روند و هیچگاه به صورت مستقل پا به میدان فیلمسازی نمی‌گذارند.

رئیس صدوسیما:

به فردوسی‌های بسیاری نیاز داریم

پیمان جبلی در ششمین نشست سراسری افق تحول رسانه ملی، شگفتانه و هدیه‌ای برای مدیران ارشد و همکاران سازمان صدوسیما داشت و با قرائت پیام رهبری خطاب به این اجلاس گفت: بسیاری از بیکارهای کنونی جهان و وظیفه تاریخی و تمدنی که رهبری بر دوش ما گذاشتند باید طراحی دقیقی داشته باشیم.

به گزارش روابط عمومی صدوسیما، پیمان جبلی در ششمین نشست سراسری افق تحول رسانه ملی با عنوان «سیمما در مسیر تحول» که صبح سه‌شنبه، ۱۱ دی برگزار شد، با بیان اینکه بنای ما برگزاری سلالته دو همایش افق تحول بسرای ارزیابی مداوم مسیر، آسیب‌شناسی و پیش‌بینی چشم‌انداز آینده بوده است، سخن سیر تحولات و رویدادهای به‌ویژه از ابتدای امسال به‌فردوسی سریع، پرامهیت و سلسله‌وار بود که فرصت برگزاری همایش افق را در شش ماه اول امسال از ما گرفت. وی افزود: مصداق تحول در رسانه ملی از آن توان در انتخابات مجلس ۱۴۰۲ مشاهده کرد که نمونه‌ای از کار جسورانه، باجرت، دانش، کار جهادی، نگاه خط سبزی، مؤثر و فراگیر بود که افتخار بزرگی برای صدوسیما بود و جایزه فنی اجلاس ABU به آن تعلق گرفت.

رئیس صدوسیما با بیان اینکه از هفته دوم امسال اتفاقات بسیاری در ایران، منطقه و جهان رخ داد، گفت: ابتدای امسال پیش‌بینی کرده بودیم که همکاران با توجه به اتفاقات منطقه خود را برای سالی پرچالش آماده کنند. اما آنچه پیش‌بینی نمی‌کردیم حادثه تلخ شهدادت رئیس‌جمهور بود که با تلاش همکاران در همه شبکه‌ها اقدام جمعی برای پوشش و اطلاع‌رسانی انجام شد. پس از آن، رسانه ملی از عرصه انتخابات ریاست‌جمهوری هم سربلند بیرون آمد.

جبلی ادامه داد: کمتر از یک ماه زمان برای برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری در اختیار داشتیم، با این حال اتفاق بزرگی رقم خورد و همه اقتسار سرعت‌عمل و هوشمندی رسانه ملی را در چنین رویداد بی‌سابقه‌ای تحسین کردند و نشان داد رسانه ملی زیرساخت‌هایی لازم را برای انجام کارهای بزرگ در اختیار دارد. وی به شهدادت فرماندهان مقاومت، جنگ لبنان و بحران سوریه هم اشاره کرد و ضمن مروری اجمالی بر اقدامات رسانه ملی در این عرصه، مسیر طی شده تحول را در سه سال اخیر مورد توجه قرار داد و گفت: طی دوره‌های گذشته همایش افق تحول، تبیین گفتمان تحول را انجام دادیم و اکنون بعد از گذشت سه و نیم سال باید بررسی کنیم که چه کرده‌ایم و مصادیق تحول را بررسی کنیم.

رئیس صدوسیما ادامه داد: تحول زاینده اقتضات، آسیب‌شناسی‌ها، اهداف و افق‌های ترسیم شده برای حرکت به‌سمت آینده و تبدیل شدن به آرمان در مرحله آتی است. ضروری است نسبت خود را با تحولات جهانی مشخص کنیم. مشابه شرایطی که در آن قرار داریم صدمات پیش در منطقه ما رخ داد و شاهد افول قدرت سیاسی اسلام و قدرت در حال صعود غرب و سرمایه‌داری در حدود جنگ جهانی اول بودیم. اما در این دوره دهه‌ساله اخیر با ظهور اندیشمندان برجسته در جهان اسلام، اندیشه اسلامی رشد یافت و مسیر فکر و اندیشه نوآور و خلاق اسلامی سیر صعودی یافت و مردم‌سالاری دینی رقیب جدی مردم‌سالاری سکولار شد.

جبلی شگفتانه و هدیه‌ای نیز برای مدیران ارشد رسانه ملی و

بازار داغ گمانه‌زنی سریال‌های جدید در شبکه نمایش خانگی

این روزها، در میان بازیکنان، اخذ مجوزهای انتشار و حتی مراحل ساخت، برخی کانال‌های مجازی تنها به هدف جذب مخاطب و کسب درآمد از پلتفرم‌های شبکه نمایش خانگی اقدام به انتشار خبرهایی می‌کنند که عمدتاً صحت ندارند.

در سالهای اخیر، فرآیندهای پخش و اکران فیلم‌ها و سریال‌ها به جای آنکه به درستی و طبق اصول پیش روند، درگیر حاشیه‌سازی و بازی رسانه‌ای می‌شوند. گاهی اوقات این حاشیه‌سازی‌ها توسط خود عوامل مجموعه‌ها و فیلم‌ها انجام می‌شود، و در بسیاری از موارد، صفحات مجازی در تلگرام و اینستاگرام به این بازی دامن می‌زنند تا به درآمد برسند و از این طریق پلتفرم‌ها یا صاحبان آثار را تحت فشار قرار دهند.

در این میان، چند امر به درستی پیش نمی‌رود: تبلیغات صادقانه و درست با مخاطب، تحت فشار قرار دادن شوراهای صدور مجوز، و بازی رسانه‌ای که در زمان صدور یا عدم صدور مجوز انتشار یا حتی تولید برخی آثار به کار می‌رود. این سناریوهای از پیش تعیین شده گاهی باعث می‌شوند سریال‌ها یا فیلم‌ها قبل از تولید یا پیش از انتشار با حاشیه‌هایی همراه شوند. نتیجه این نوع رویکردها، معمولاً این است که چنین آثار رسانه‌ای، مقبولیتی در میان مخاطبان پیدا نمی‌کنند. اما به هر حال، این امر به یکی از روش‌های درآمدزایی برای برخی کانال‌های مجازی تبدیل شده است.

در این شرایط، مخاطب امروز که به‌طور حتم با حضور در رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی آگاهتر از گذشته رسانه‌ها را دنبال می‌کند، باید اخبار مورد علاقه‌اش را از شبکه‌ها و خبرگزاری‌های معتبر پیگیری کند. از سوی دیگر، صاحبان آثار، پلتفرم‌ها و پخش‌کنندگان فیلم و سریال‌ها نیز باید این مسیر را دنبال کنند.

متأسفانه گاهی اوقات در فضای سریال‌های تلویزیونی نیز این اتفاق می‌افتد؛ برای جذب بازدیدکننده، چه واقعی و چه جعلی، برخی وارد مسیری می‌شوند که اصالت ندارند. در گذشته، تهیه‌کنندگان قدیمی‌تر تلاش می‌کردند تا تبلیغات آثارشان را از طریق روزنامه‌ها، نشریات و خبرگزاری‌های معتبر دنبال کنند، اما امروز بیشتر مسیر تبلیغاتی به سمت کانال‌های تلگرامی و پیج‌های اینستاگرامی رفته است. برخی از این صفحات اعتبار خوبی کسب کرده‌اند، اما این برخی دیگر تنها به دنبال درآمدزایی هستند و از هیچ اصول رسانه‌ای پیروی نمی‌کنند.

یکی از نمونه‌های بارز این موضوع، تبلیغات مربوط به سریال‌های «تایسان» تینا پاکروان، «آبان» رضا دادویی، «آزازیل» حسن فتحي، «امداد خمار» و «سوشون» نرگس آبیان است که هزاران مطلب ضد و نقیض درباره آنها منتشر شده است. گاه درباره فقر و آشتی بازیگران سریال «آبان» مطالبی نوشته شد که مولایی، تهیه‌کننده سریال، همه آن‌ها را تکذیب کرد.

گاهی نیز اخبار ضد و نقیضی درباره بازیگران سریال «آزازیل» منتشر شد یا در خصوص توقف‌های بی‌درپی «آبان» و «امداد خمار» و نمایش «سوشون» در نوروز ۱۴۰۳ اعلام شد که هیچ‌کدام صحت نداشت. با این حال، پیگیری‌های تسنیم نشان می‌دهد که سریال «آبان» با نام قبلی «پوکو»، در دستور کار شورای صدور مجوز انتشار سازتا قرار گرفته است و بازبینی‌ها و بررسی‌ها در حال انجام است تا این سریال بتواند به عنوان آغازگر فعالیت‌های پلتفرم تازه‌وارد شیدا در نظر گرفته شود.

سریال «آزازیل» نیز به تازگی با حضور حسن فتحي در شورای صدور مجوز ساترا موفق به دریافت مجوز پخش شده است و بارها عبارت «پخش به زودی» برای این سریال در فضای رسانه مطرح شده است. البته لازم به ذکر است که پس از این مرحله، زمان دقیق پخش این سریال به تصمیم پلتفرم پخش‌کننده بستگی دارد. معمولاً پلتفرم‌ها زمان، نماوا، فیلم‌سو و فیلم‌نت با قرار دادن بنر تبلیغاتی در صفحه اصلی خود یا از طریق رسانه‌ها، زمان پخش آثارشان را به‌طور رسمی اعلام می‌کنند.

در حال حاضر، هنوز زمان قطعی پخش برخی از سریال‌ها مشخص نشده یا برخی از آن‌ها هنوز مجوز پخش نگرفته‌اند. در این شرایط، برخی کانال‌ها اقدام به انتشار خبرهایی مبنی بر پخش این سریال‌ها یا برنده‌های ابتدایی بهمین ماه می‌کنند. این اقدام با به منظور تحت فشار قرار دادن نهادهای نظارتی و برای داغ کردن نام آثارشان است، یا این که این کانال‌ها و صفحات مجازی در تلاش‌اند تا از طریق انتشار چنین اخبار، به هدف تبلیغاتی خود برسند.

به هر حال، سریال‌هایی مانند «آزازیل»، «آبان»، «امداد خمار»، «تایسان»، «بلبت یکطرفه»، «وحشی» و... جزو آثار جدید شبکه نمایش خانگی هستند که پس از گذراندن فرآیندهای قانونی دریافت مجوز، در معرض دید مخاطبان قرار خواهند گرفت. همچنین سریال‌هایی همچون «بچه زنگ»، «ساعت ۶ صبح»، «قره داغ»، «مست عشق»، «آغوش باز»، «پول و پارتی»، «آپارتچی»، «قیف»، «شه سوار»، «عطر آلود»، «روایت ناتمام سیمما»، «زوری روزگاری آبادان» و... نیز جزو اکران‌های آنلاینی خواهند بود که در هفته‌های آتی به پلتفرم‌های شناخته‌شده شبکه نمایش خانگی وارد خواهند شد.

دریچه

هنرمندان درباره حاج قاسم چه گفتند؟

اهالی فرهنگ و هنر با حضور در برنامه «قرارگاه» درباره ویژگی‌های شخصیتی و فکری شهید حاج قاسم سلیمانی سخن گفتند.

به گزارش روابط عمومی رویداد، برنامه «قرارگاه» ۱۰ دی با عنوان «برای حاج قاسم» با مروری بر جریان‌های ادبی و هنری متأثر از مکتب حاج قاسم روی آنتن شبکه قرآن و معارف سیما رفت.

در این برنامه محسن مومنی شریف پژوهشگر و نویسنده با بیان اینکه در پنج سال گذشته به اندازه یک برهه تاریخی حوادث اتفاق افتاده است، گفت: بعد از شهادت حاج قاسم با کرونا مواجهه شدیم. بعد حوادث دیگری مانند هفت اکتبر و انتخابات و دیگر اتفاقات رخ داده است که هنرمندان باید وظیفه خود دانسته و نسبت به آنها واکنش نشان می‌دادند. هنرمندان مسئول و متعهد واقعاً کارهای خوبی ارائه دادند.

وی با بیان آساری از حوزه‌های مختلف ادامه داد: در حوزه کتاب بیش از ۸۰۰ عنوان کتاب با نام و موضوع حاج قاسم منتشر شده است. در حوزه مستند کارهای خوبی شده که در حد کارهای فراملی بوده است. در حوزه هنرهای تجسمی به ویژه کاریکاتور بسیار اقدامات مطلوبی رقم خورده است و کاریکاتوربست‌های جهانی واکنش خوبی داشتند. در حوزه هنرهای نمایشی حوزه هنری کارهای زیادی داشتیم. همچنین شعر که در اوج قرار داریم و سه مجموعه خوب از اشعاری که همه شاعران سرودند و ادای دین کردند، منتشر شده است. در حوزه رمان و داستان کاری انجام نشده است چون زمان بر است و مانند کارهای ژورنالیستی نیست. اما از نویسندگان خوب می‌دانم کارهایی در حال انجام است. در تاریخ شفاهی کارهای خوبی انجام شده است. در حوزه سینما کار در خوری وجود ندارد گرچه سریالی در صدا و سیما در دستور کار قرار دارد.

مومنی شریف با بیان اینکه بعضی از هنرمندان بزرگ مانند محمود دولت آبادی نسبت به شهادت حاج قاسم اعلام موضع کردند، اظهار کرد: از آنجایی که اتفاق سقوط هواپیمای اوکراینی بعد از شهادت ایشان رقم خورد برای برخی که شجاعت ورود به این مسأله را نداشته باشند، مزید بر علت شد تا هنرشان را در این هويت ملي دخيل نکنند. این پژوهشگر هنری ادامه داد: حاج قاسم خودش پرچم است و اردوگاه حق و باطل را نشان می‌دهد. طبیعتاً دشمن این پرچم حق را نمی‌پذیرد و شروع به برجسب زنی می‌کند. در کل احساس جامعه هنری نسبت به شهید سلیمانی احساس افتخار آمیز و مثبتی بوده گرچه کاری در خور این شهید هنوز از جامعه هنری تولید نشده است.

در ادامه این برنامه محمدرضا وحید زاده عضو هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی به بیان نکاتی پرداخت و تصریح کرد: نیازمند ارزیابی دقیقی هستیم که آیا توانستیم حاج قاسم را به مردم بشناسیم؟ چطور می‌شود چهره‌ای مانند حاج قاسم منشأ اثر در همه حوزه‌ها باشد؟ در این راستا هرکاری کنیم کم است. پایانی برای این کار مدنظر نیست چهره حاج قاسم به عنوان معنادهنده به این عرصه است.

وحیدزاده ادامه داد: اینکه حاج قاسم توانمندی ویژه ای داشت مهم نیست بلکه مهم این است که آیا حوزه فرهنگ و هنر توانسته آن را درک و به مخاطب انتقال دهد؟ حاج قاسم به مثابه یک مکتب است و فراتر از یک چهره نظامی است.

در ادامه سید محمدرضا میری دبیر نهضت مردمی پوستر انقلاب مهمان برنامه شد و بیان کرد: جریان گرافیک بعد از شهادت حاج قاسم در چند محور بوده است. در آستانه سالگرد شهادت حاج قاسم جریان گرافیک در موقعیت خوبی قرار گرفته است. شبکه سازی و جریان چلاک انقلاب در زمینه گرافیکی مشهود است و هنر جوانان به آزمون بزرگی تبدیل شد. این اتفاق آزمون برای هنرمندان بود تا جریانی را که برای «طوفان الاقصی» و لبنان و فعالیت‌های دیگر این روزها رقم خورد به خوبی بشناسند.

سپس حمید نیلی مدیرکل سابق هنرهای نمایشی مهمان دیگر برنامه «قرارگاه» بود که با طرح این سوال که در این پنج سال در هنرهای نمایشی چه اقداماتی انجام گرفته است؟ عنوان کرد: سوگوارای به نام سردار آسمانی شکل گرفت و در چهلیم شهادت ایشان، در همه استان‌ها برگزار شد. این سوگواره همراه با جشنواره تئاتر فجر به مدت سه سال برپا شد. در دومین دوره بخش نمایشنامه نویسی نیز اضافه شد که امروز در حال برگزاری است.

میلاد عرفان پور آخرین مهمان برنامه «قرارگاه» بود که به وضعیت شعر و شاعران در موضوع حاج قاسم پرداخت و گفت: از قبل از شهادت حاج قاسم، موج شعر گفتن برای این قهرمان آغاز شده بود و بعد از شهادتشان موج دیگری راه افتاد و چندین مجلد تحت عنوان «مرد میدان» از سوی مکتب حاج قاسم گردآوری شد.

عرفان پور در پایان بیان کرد: دغدغه‌ای که این چند ساله داشته این است که حاج قاسم محدود به ایام خاص و سالگرد خاص نیست بلکه در همه تاریخ بی مانند است و هم در حماسه و عرفان و هم رسیدنش به خدا یکی بوده است. امیدواریم این اسطوره را در همه ایام سال برای نسل جوان با شعر و پویانمایی و داستان معرفی کنیم.